

חלק מ- 30,000 בני הנוער שנטלו חלק במשחקי הקיץ המאורגנים על ידי אונר"א בחוף עזה, ארכיון אונר"א 2008

צעדים שהקלו באורח משמעותי על התנועה בדרכים מסוימות, ביניהם הסרת מחסום מאויש אחד ופתיחתם החלקית של שני מחסומים נוספים. למרות הפעולות הללו, תנועת הפלסטינים נותרה מוגבלת במידה רבה כתוצאה משילובם של מגוון אמצעים, לרבות כ-600 מכשולים, הגדר בגדה המערבית, כבישים האסורים לתנועה פלסטינית ואזורים הסגורים מכוח צו צבאי. בעזה, נמשך האיסור על כניסה ויציאה מהרצועה, החל על רוב האוכלוסייה. יוצאים מכלל זה היו כ-3,000 בני אדם שהורשו לצאת את הרצועה דרך מעבר רפיח וכ-1,000 שהורשו להיכנס לעזה במהלך היומיים האחרונים של חודש אוגוסט וכן כ-560 חולים שזכו לאישור לצאת את הרצועה דרך מעבר ארז.

למרות פתיחתו המחודשת של מעבר הסחורות בכרם שלום, נמשכה הירידה בהיקף הסחורות שכניסתן לרצועה הותרה במהלך החודש והיקף הייבוא באוגוסט עמד על כ-70% מהיבוא בחודש יולי וכ-23% מהיבוא בחודש מאי 2007, בתקופה שקדמה לתפיסת השלטון ברצועה על ידי החמאס. המחסור בחומרי גלם, בשילוב עם האיסור המתמשך על הייצוא מנעו את שיקום הכלכלה.

תוכן העניינים:

2	הגנה על אזרחים.....
5	גישה ותנועה.....
8	חינוך.....
8	מים ותברואה.....
9	בריאות.....
10	בטחון תזונתי.....
10	חקלאות.....
10	מימון.....

סקירת נושאים עיקריים

כתוצאה מהמתח השורר בין שתי הרשויות הפלסטיניות, ברמאללה ובעזה, ועקב הפעילות הצבאית וההגבלות מצד ישראל, חלה במהלך החודש הדרדרות נוספת בתחומי זכויות האדם וכבוד האדם, השבריריים ממילא, של פלסטינים תושבי השטחים הכבושים. שילובם של גורמים אלו הביא למספר מקרים של הרג ופגיעות בקרב פלסטינים, לאירועים של מניעת גישה, מאסרים שרירותיים, עקירה ומניעת שירותים בסיסיים כגון מים ותברואה, בריאות וחינוך.

במהלך חודש אוגוסט, 114 אזרחים לא חמושים, ביניהם 68 ילדים, נפצעו בגדה המערבית בידי כוחות הביטחון של ישראל במהלך פעילויות צבאיות, יותר ממחציתם בהפגנות מחאה כנגד הגדר שנערכו בכפרים נעלין ובלעין (מערב נפת רמאללה). בנוסף, 37 בני אדם נפצעו כתוצאה מהתקפות מצד מתנחלים, זהו הנתון הגבוה ביותר שנרשם מאז ינואר 2005. מאבקים בין הפלגים השונים בעזה הביאו למותם של 14 בני אדם (מתוכם 13 לא חמושים) ו-103 פצועים, ביניהם 17 ילדים ושש נשים. זהו מנין הנפגעים החודשי הגבוה ביותר שנרשם מאז עליית חמאס לשלטון באמצע יוני 2007.

אוכלוסיית עזה נפגעה במידה הרבה ביותר ממניעת אספקת שירותים ציבוריים בעיקבות המתיחות השוררת בין עזה ורמאללה. במהלך הימים הראשונים של שנת הלימודים בעזה, אשר החלה בתאריך 24 באוגוסט בבתי הספר של הרש"פ, חלו שיבושים שמקורם בשביתת המורים שהוכרזה ע"י איגוד המורים ברמאללה בתגובה להחלטת רשויות חמאס להעביר מנהלים ומורים רבים לבתי ספר אחרים. בנוסף, כמחצית מעובדי מערכת הבריאות המועסקים על ידי משרד הבריאות הפלסטיני בעזה הצטרפו לשביתה שהוכרזה ע"י איגוד עובדי מערכת הבריאות ברמאללה ואשר החלה ב-30 באוגוסט, במחאה על פיטוריהם של מספר עובדים. עקב כך, נאלצו בתי החולים לדחות ניתוחים שאינם מצילי חיים ומרפאות ראשוניות רבות הפועלות בקהילה נאלצו לסגור את שעריהן או להקפיא את מתן השירותים. לבסוף, כתוצאה ממחלוקת בין שני המוסדות האחראיים לאספקת המים בעזה, אשר אחד מהם כפוף לרשות היושבת בעזה והשני לזו השוכנת ברמאללה, לא סופק הדלק הדרוש להפעלת מתקני המים ובשל כך שובשה אספקת המים לכ-250,000 תושבים.

ארגוני צדקה וארגוני סיוע קהילתיים הפועלים בגדה המערבית וברצועת עזה המשיכו להיפגע מצעדים חריפים שנקטו על ידי שתי הרשויות. בנפת חברון, פשטו כוחות הרשות הפלסטינית (רש"פ) וסגרו שישה ארגוני צדקה הקשורים לכאורה לחמאס ושיבשו את מתן השירותים למאות ילדים וחולים. ברצועת עזה, רבים מהארגונים הקהילתיים שעליהם פשטו רשויות חמאס במהלך הימים שלאחר תאריך 25 ביולי 2008 נותרו סגורים ומאלפי תושבים נמנעים השירותים שניתנו על ידי ארגונים אלה.

חופש התנועה של האוכלוסייה הפלסטינית בשטחים הכבושים נותר מוגבל ביותר. עם זאת, בגדה המערבית ביצעו רשויות ישראל שלושה

הגנה על אזרחים

קרבות בין הפלגים השונים ברצועת עזה

במהלך חודש אוגוסט נמשכו הקרבות בין הפלגים השונים, אשר פרצו בעקבות פיצוץ שהתרחש במסעדת חוף ב-25 ביולי, וגרם למותם של ילד אחד וחמישה פעילי חמאס ולפציעתם של 27 בני אדם נוספים. ב-2 באוגוסט, התרחשו עימותים מזוינים חריפים בין כוחות חמאס לבין בני משפחה המזוהה עם ארגון הפתח, שנחשדו בגרימת הפיצוץ. העימותים הסתיימו במותם של 14 בני אדם, ביניהם שני אנשי כוחות הביטחון של חמאס ו-11 חמושים, ובפציעתם של 103 בני אדם נוספים, ביניהם 17 ילדים ושש נשים. זהו מנין הנפגעים החודשי הגבוה ביותר שנרשם מאז השתלטות חמאס באמצע יוני 2007.

יתירה מכך, במהלך אוגוסט עצרו כוחות הבטחון של חמאס 292 פלסטינים, ביניהם מספר מנהיגים פוליטיים בולטים המשתתיכים לארגון פתח. ממספר ארגוני זכויות אדם פלסטינים נמסר כי מאסרים ועיכובים אלו נעשו מטעמים פוליטיים ולפיכך הנם שרירותיים ומנוגדים לחוקי היסוד ולסדר הדין הפלילי הפלסטיניים¹. לאחר שניסו לברוח מרצועת עזה נעצרו 188 גברים וילדים בני המשפחה החשודה בידי כוחות צה"ל במעבר נחל עוז, שם הם נכללו ועיניהם כוסו והם אולצו להישאר בבגדיהם התחתונים ולהמתין במצב זה במשך שעות ארוכות. היחס המשפיל תועד ושוודר באמצעי התקשורת ברחבי העולם. מתוך 188 התושבים שברחו מהרצועה, 92 הורשו לעבור אל הגדה המערבית, 60 הוחזרו לעזה ו-36 הועברו לטיפול בבתי חולים או לבתי מעצר.

"המוקד", ארגון זכויות אדם ישראלי, עתר לבכ"צ בבקשה להורות לרשויות ישראל להתיר לשמונה בני אדם המשתתיכים לארגון פתח, אשר הסתתרו בפרדס הסמוך לגדר הגבול שבין עזה וישראל ללא

מחסה, מזון או מים, לצאת את הרצועה. לדברי הארגון, תושבים אלו נמלטו מבתיהם ב-25 ביולי לאחר שכוחות הביטחון של חמאס נכנסו לשכונת מגוריהם וניסו, לטענתם, להרוג אותם. רשויות ישראל הסכימו לאפשר לשמונה לעבור אל הגדה המערבית, בכפוף להסכמת הרש"פ ברמאללה. למרות שהרש"פ העבירה תחילה לישראל בקשה בנוגע לחמישה מבין השמונה, היא חזרה בה מאוחר יותר. הוועד הבינלאומי של הצלב האדום (ICRC) מסר לארגון "המוקד" בשלב מאוחר יותר שהשמונה נעצרו בידי כוחות חמאס ואי לכך, הארגון משך את עתירתו².

נפגעים נוספים כתוצאה מקריסה והריסה של מנהרות המחברות בין עזה ומצרים

במהלך חודש אוגוסט נהרגו עשרה פלסטינים ו-30 נפצעו כתוצאה מקריסתן של 31 מנהרות שנחפרו לאורך גבול עזה-מצרים. מאז תחילת 2008, נהרגו 22 בני אדם ו-54 נפצעו בנסיבות דומות. בנוסף, במהלך שני מבצעים שנערכו ב-5 וב-7 באוגוסט, איתרו כוחות הביטחון המצרים והרסו 28 מנהרות נוספות. במהלך המבצע השני דווח על שני הרוגים וארבעה פצועים נוספים כתוצאה מעימות מזוין שפרץ בין הכוחות המצרים לבין מפעילי המנהרה. זהות הנפגעים אינה ידועה. הכוחות המצרים ממשיכים בפעילות המיועדת לאיתור מנהרות ולהריסתן.

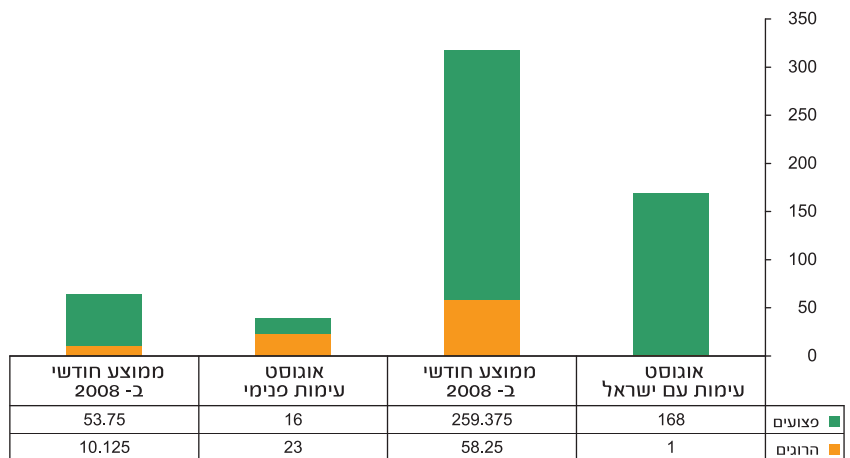
לפי דיווחים, עקב ההגבלות החלות במעברים הרשמיים של עזה, משמשות המנהרות כדרך חלופית להברחת סחורות, וכן כלי נשק, אל תוך הרצועה. על רקע זה, הפכו המנהרות לעורק חיוני עבור כלכלת עזה ולאמצעי היחיד להשגת סחורות מסוימות, אשר אינן זמינות ללא השימוש במנהרות. אי לכך, מביעים אנשי עסקים ותושבים אחרים בעזה חששות לגבי הריסת המנהרות וההשפעה על זמינותם של מוצרים ועל מחיריהם.

הפגנות מחאה כנגד הגדר: 96 פצועים במהלך החודש

במהלך אוגוסט, נפצעו בגדה המערבית 96 בני אדם בידי כוחות הביטחון הישראליים במהלך הפגנות מחאה כנגד הגדר, שנערכו בכפרים נעלין ובלעין שבמערב נפת רמאללה. נתון זה מייצג ירידה בשיעור של 15% בהשוואה לחודש יולי (113). הפציעות במהלך הפגנות המחאה היוו 64% מכלל מקרי הפציעה בגדה המערבית במהלך אוגוסט.

בתאריך 4 באוגוסט, נהרג נער פלסטיני בן 17 מנעלין מפציעה שנגרמה ב-30 ביולי, לאחר שנפגע בראשו משני כדורי מתכת מצופים גומי שירו חיילי צה"ל. תקרית זו התרחשה במהלך הלווייתו של ילד בן עשר, אשר נהרג

נפגעים פלסטיניים בחודש אוגוסט בהשוואה לממוצעים חודשיים ב-2008

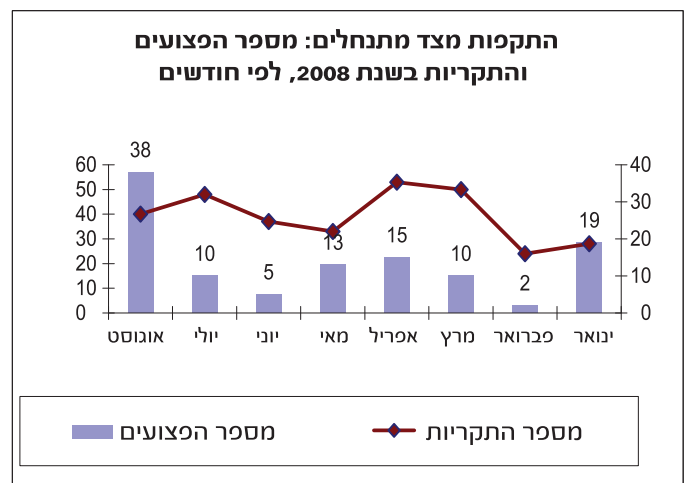

בנוסף, המנהל האזרחי הוציא צווי הריסה כנגד שני בתים של בני קהילת ערב א-רמאדין אל ג'נובי, בהם מתגוררים עשרה בני אדם. הקהילה שוכנת במובלעת הממוקמת בין הגדר והקו הירוק (מובלעת אלפי מנשה) בנפת קלקיליה. צה"ל הכריז על אזור זה שטח צבאי סגור בספטמבר 2003 ומאז נאלצים התושבים להצטייד בהיתרים על מנת שיוכלו להמשיך להתגורר בכתייהם.

עלייה במספר הפצועים בקרב פלסטינים כתוצאה מאלימות מתנחלים, על אף ירידה במספר התקיפות

במהלך אוגוסט, חלה ירידה בשיעור של 16% במספר התקריות המדווחות של התקיפות מצד מתנחלים ישראלים כנגד פלסטינים ורכושם, בהשוואה לחודש יולי (40 לעומת 48). לעומת זאת, במהלך החודש חלה עלייה בשיעור של כמעט פי ארבעה במספר הנפגעים כתוצאה מהתקיפות מסוג זה, בהשוואה לחודש יולי (10 לעומת 38) - הנתון הגבוה ביותר שדווח מאז שנת 2005. מרבית הפצועים (23) נפגעו בנפת חברון במהלך 12 תקריות שהתרחשו באזור.

כמעט 80% מהפצועים נפגעו במהלך תקריות שהתרחשו באזור H2 של העיר חברון. ההתקיפות באזור זה בוצעו בידי מתנחלים תושבי ההתנחלויות קריית ארבע ובית אל רג'אבי, בעיקר בני נוער שהקימו שלושה אוהלים על שטח פלסטיני פרטי בשכונת ואדי אל חוסיין. בנוסף לתקיפה גופנית, מרבית ההתקיפות כללו גם הטחת עלבונות, גרימת נזקים לכלי רכב פרטיים ולחלונות בתים ומניעת גישה של פלסטינים ואזרחי מדינות זרות אל הדרך המכונה "ציר המתפללים". במהלך שלוש תקריות לפחות, תקפו המתנחלים את הפלסטינים באמצעות תרסיס פלפל ובאחת התקריות הם השתמשו בצבע. שיירות של מתנחלים הצועדים ברגל באזור זה מוגנות בדרך כלל ע"י מתנחל או שניים חמושים, המכוונים את רוביהם אל עבר עוברים ושבים פלסטינים. נראה שהיעדר אכיפה הולמת של החוק מצד רשויות ישראל הנו גורם מרכזי התורם להתמשכותה של תופעת האלימות מצד מתנחלים לאורך השנים. ידיעות שדווחו לאחרונה בתקשורת הישראלית ודיווחים מצד ארגונים לא ממשלתיים מעידים על כך ש-80%-90%

לאחר הפגנה שנערכה בתאריך 29 ביולי ושבההלכה נפגע גם הוא בראשו מירי כדור מתכת מצופה גומי. ב-21 באוגוסט, גבר פלסטיני בן 20 עוכב ונכבל בידי כוחות צה"ל, במהלך מבצע סריקות ומעצרים שביצעו בכפר נעלין לאחר סיום ההפגנות שהתקיימו באותו יום. העצור הוכה בידי החיילים ולפי דיווחים של עדי ראיה הוא נחבל בראשו ונלקח מחוסר הכרה לבית החולים. הפצוע חזר להכרה, סובל משבר בגולגולת ומאושפז בבית חולים ברמאללה.

ההפגנות המתקיימות כמעט מדי יום בנעלין החלו בחודש מאי 2008 במחאה על בניית הגדר על אדמות הכפר ועל הפרדתה הצפויה של אדמה חקלאית פרטית בשטח של 2,500 דונמים מהכפר. בדומה לחודשים קודמים, מרבית ההפגנות הסתיימו באלימות. כוחות צה"ל ומג"ב עושים שימוש בגז מדמיע ויורים כדורי מתכת מצופים בגומי, ומעת לעת גם תחמושת חיה, במטרה לפזר את המפגינים. פעילי מחאה נפצעו גם כתוצאה מתקיפה גופנית מצד החיילים והשוטרים. יתירה מכך, מאז 8 באוגוסט, החלו כוחות מג"ב להשתמש במתקן המפזר חומר חדש המכונה "בואש". לפי משטרת ישראל, ה"בואש" הנו נוזל בעל ריח דוחה חזק שתוכנן לשם פיזור הפגנות. החומר מרוסס על המפגינים וגורם לרובם להתפזר מיד על מנת להימלט מהריח המבחיל הגורם להקאה.

הריסת מבנים ועקירת תושבים במזרח ירושלים ובקעת הירדן

במהלך חודש אוגוסט נמשכו ההריסות של מבנים בבעלות פלסטינית במזרח ירושלים בגין היעדר אישורי בנייה. עיריית ירושלים הרסה שני בתים בבית חנינה וזאת לאחר ששתי המשפחות שהתגוררו בהם פונו בכוח תוך שימוש בכלבים. הריסת המבנים הובילה לעקירתם של 16 בני אדם, ביניהם 11 ילדים, ממקום מגוריהם. אחד משני הבתים הללו נבנה מחדש ע"י הוועד הישראלי נגד הריסת בתים ב-2007 במקומו של בית שנהרס ב-2005. בני המשפחה לא הורשו לפנות את הרהיטים מתוך הבית לפני ההריסה. בנוסף, שני בתים שהיו מצויים בשלבי בנייה שונים נהרסו בא-טור ובעיסאווייה ורצפת בטון נהרסה באזור ואדי קדום. בא-טור נהרס חדר שנבנה מחדש במקומו של מבנה שנהרס בתאריך 22 במאי 2008 ועקב ההריסה נעקרו שבעה תושבים ממקום מגוריהם.

מאז אפריל 2008 לא דווח על הריסת מבנים באזור C של הגדה המערבית בגין היעדר אישורי בנייה מטעם ישראל. עם זאת, ב-12 באוגוסט הרס המנהל האזרחי 29 דוכני פירות וירקות שבבעלות רוכלים פלסטינים לצד כביש 90 שבקעת הירדן, בין גייפטליק וברדלה. אנשי המנהל האזרחי הרסו את המבנים (סככות) באמצעות דחפור ושרפו את ההריסות. הפירות והירקות הוחרמו. דוכנים אלו, שחלקם פעלו במשך שנים ארוכות, שימשו כמקור פרנסה עיקרי עבור יותר מ-30 משפחות המתגוררות בכקעת הירדן. לדברי בעלי הדוכנים, הריסות המבנים בוצעו יום אחד בלבד לאחר קבלת הודעה מטעם המנהל האזרחי, בה הוזהרו כי הדוכנים יהרסו בתוך שלושה ימים אם לא יפורקו.

ברצועת עזה, רוב הארגונים הקהילתיים שעליהם פשטו גדודי עז-א-דין אל-קסאם נותרו סגורים מאז 25 ביולי 2008. הפשיטות נערכו בעקבות פיצוץ בחוף הים, אותו ייחסו רשויות חמאס לפלג הקשור לארגון פתח, אשר גרם למותו של ילד וחמישה אנשי חמאס. מאז התקרית, נערכו פשיטות על כ-210 ארגונים קהילתיים וארגוני צדקה, מתוכם נסגרו 185 וברבים מהם הוחרם ציוד.

בכגישה עם נציגי ארגונים לא ממשלתיים פלסטיניים שנערכה בתאריך 6 באוגוסט, הצהיר נציג משרד הפנים של ממשלת חמאס, כי רוב הארגונים הקהילתיים שנסגרו יפתחו מחדש לאחר בדיקת מסמכיהם ופעילויותיהם וכי לא יערכו פשיטות נוספות. נכון לסוף חודש אוגוסט, נפתחו מחדש 62 ארגונים, ביניהם 37 ארגונים קהילתיים הפועלים בשיתוף עם UNRWA במסגרת פעילויות הקיץ, שמקיימת הסוכנות ושלושה ארגונים הפועלים בשיתוף עם UNICEF. חלק מהארגונים הונחו לחתום על התחייבות שיימנעו מכל פעילות פוליטית וארגונים אחרים הצטוו להחליף חלק מחברי הוועד המנהל בגורמים המקורבים לממשלת חמאס. מוסדות מעטים בלבד זכו לקבל בחזרה את הציוד שהוחרם. תהליך הפתיחה מחדש מתקדם בעצלתיים והדאגה ניכרת בקרב אנשי הארגונים האמורים. סגירת המוסדות פגעה בכ-50,000 מוטבים שנהנו ממגוון תוכניות, לרבות שירותים פסיכו-סוציאליים, צרכים מיוחדים, פעילויות קיץ לילדים ושירותי בריאות לנשים.

עדכון בנושא בקשות לאיחוד משפחות של פלסטינים המתגוררים בשטחים הכבושים עם בני/בנות זוג או עם קרובי משפחה בעלי דרכונים זרים

הנפקת תעודת זהות פלסטינית לאזרח מדינה זרה המעוניין להתגורר בשטחים הכבושים כפופה לאישור בקשת "איחוד משפחות" מטעם רשויות ישראל. אולם, לאחר תחילת האינתיפאדה השנייה בשנת 2000, ישראל הפסיקה לבחון בקשות מסוג זה. בשנת 2000 המתינו לאישור יותר מ-120,000 בקשות ומאז הוגשו אלפי בקשות נוספות. מדיניות זו השפיעה על בני/בנות זוג, ילדים ואחים של פלסטינים המתגוררים בשטחים הכבושים, אשר חלקם זקוקים להיתרים זמניים על מנת להיכנס לשטחים הכבושים, בעוד שאחרים נאלצו לעבור להתגורר בחו"ל או לחיות בנפרד ממשפחתם. רבים מבין אלו שהשיגו היתרים זמניים לא זכו לחידוש ההיתר וחרגו מפרק הזמן שהוקצב להם לשם מגורים לצד משפחותיהם. הם חיים בצל איום מתמיד של מעצר וגירוש וכתוצאה מכך הם מתמודדים עם הגבלות חמורות על חופש התנועה והגישה לשירותי בריאות וחינוך ולמקומות עבודה.⁷

מדיניות זו שונתה באוקטובר 2007. מאז ועד אוגוסט 2008, אישרו רשויות ישראל כמעט 32,000 בקשות לאיחוד משפחות, כמחווה של רצון טוב כלפי נשיא הרש"פ. על פי הקריטריונים החדשים, רק אלו שכבר מתגוררים בשטח הפלסטיני הכבוש, אשר חרגו מפרק הזמן המצויין בויתר השהייה שלהם, זכאים לאישור בקשתם. למדיניות החדשה של ישראל הייתה השפעה חיובית על המשפחות שבקשותיהן אושרו, אולם יותר מ-90,000 פונים אחרים עדיין ממתינים לאישור וממשיכים להתמודד עם קשיים חמורים.⁸

מהתיקים הפיליפיים שנפתחים כנגד מתנחלים בעקבות התקפות על פלסטינים ורכושם נסגרים דרך קבע ע"י משטרת ישראל ללא הגשת כתב אישום.³

גורם רלוונטי נוסף התורם להתגברותה של תופעה זו הנו התרחבות המתמשכת של ההתנחלויות, הן מבחינת שטחן והן מבחינת גודל האוכלוסייה, המגבירה את רמת החיכוך עם האוכלוסייה הפלסטינית. לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה הישראלית (למ"ס), במהלך המחצית הראשונה של שנת 2008 חלה עלייה בשיעור של 42% במספר "התחלות הבנייה" של יחידות דיור חדשות בהתנחלויות (לא כולל מזרח ירושלים), לעומת התקופה המקבילה בשנת 2007 (1010 לעומת 709).⁴ יתירה מכך, לפי הערכות למ"ס, במהלך שישה החודשים הראשונים של השנה הנוכחית, גדלה אוכלוסיית התנחלויות הגדה המערבית (לא כולל מזרח ירושלים) בשיעור של 4.6%, בהשוואה לכלל אוכלוסיית ישראל שגדלה בשיעור של 1.6%.⁵ בנוסף, ארגון "שלום עכשיו" דיווח כי במהלך תקופה זו לא פונו כל מאחזים (התנחלויות קטנות הנחשבות "לא מורשות" במסגרת החוק הישראלי) ו-125 מבנים חדשים, לרבות 30 מבני קבע, נוספו על המבנים הקיימים.⁶

סכסוכים פנים-פלסטיניים ממשיכים לשבש את פעילותם של ארגוני צדקה וארגונים קהילתיים

במהלך אוגוסט נמשכו השיבושים בפעילותם של ארגוני צדקה וארגונים קהילתיים כתוצאה מההגבלות שהטילו רשויות פתח וחמאס בגדה המערבית וברצועת עזה, בהתאמה. להגבלות אלו, שננקטו בד בבד עם התגברות המתיחות בין שתי הרשויות, הייתה השפעה משמעותית על חייהם של אלפי מוטבים שחדלו להנות משירותי העמותות.

בין התאריכים 4 ו-11 באוגוסט, פשטו כוחות הביטחון של הרש"פ על שישה ארגוני צדקה הפועלים בנפת חברון והקשורים לכאורה לחמאס, ואילצו אותם לסגור את שעריהם: מרכז התרבות אל-אנוואר בכפר דורא, מרכז התרבות האיסלאמי בכפר תופח, אגודת הצדקה בכפר בית אולא, בית היתומים בכפר בית עומר ואגודת אל עמל אל ח'יריה בעיר חברון. בנוסף, בתאריך 20 באוגוסט סגרו כוחות הביטחון של הרש"פ את המרפאה הראשית שבפיקוח אגודת הצדקה עיסלה בעיר יריחו, בה הוענקו שירותי בריאות לבדואים ולפלסטינים מעוטי יכולת אחרים. אנשי הרש"פ לא מסרו כל מסמך כתוב המציין את הסיבות לסגירת המוסדות ואת משך הסגירה. כל הפשיטות שנערכו בנפת חברון כללו החרמת ציוד משרדי, לרבות מסמכים ומחשבים. ראש אחד הארגונים נעצר.

משרד OCHA עוסק בימים אלו בהערכת ההשלכות ההומניטריות של סגירת ארגונים אלו. נכון לסוף החודש, אימת OCHA כי סגירת ארגוני הצדקה שיבשה את מתן השירותים ל-550 יתומים ול-200 תלמידים הרשומים בגני ילדים ובכתי ספר יסודיים המצויים בפיקוח המוסדות שנסגרו. סגירת המרכז הרפואי ביריחו פגעה בכ-2,400 תושבים המגיעים אל המרכז מדי חודש, ביניהם 1,000 תושבים המקבלים שירותי בריאות כלליים ו-1,400 בני אדם נוספים המקבלים שירותי מעבדה.

ילדים ממשיכים לסבול בשל היעדר הגנה מספקת

במהלך אוגוסט נהרגו שני ילדים פלסטינים, אחד בגדה המערבית (ראו את הסעיף הפגנות מחאה כנגד הגדר) והשני ברצועת עזה במהלך סכסוך בין חמולות. בנוסף, 73 ילדים נפצעו ברחבי השטחים הכבושים, 56 מתוכם בגדה המערבית ו-17 ברצועת עזה. יותר מ-70% מהפצועים בגדה המערבית נפגעו במהלך הפגנות מחאה כנגד הגדר ו-20% נוספים נפגעו כתוצאה מהתקפות מצד מתנחלים, בעיקר באזור H2 של העיר חברון. כל מקרי הפגיעה בקרב ילדים ברצועת עזה התרחשו בתאריך 2 באוגוסט במהלך עימותים מזוינים בין כוחות חמאס לבין בני משפחה הקשורה לארגון פתח. מאז תחילת 2008, נהרגו 81 ילדים (77 פלסטינים וארבעה ישראלים) ו-395 נפצעו (387 פלסטינים ושמונה ישראלים) כתוצאה מהסכסוך הישראלי-פלסטיני.

בנוסף, אחד עשר ילדים נעקרו ממקום מגוריהם בעקבות הריסת שני בתים באזור בית חנינה שבמזרח ירושלים. כמו כן, הפשיטות שנערכו במהלך החודש על אגודות הצדקה גרמו לשיבוש מתן הסיוע לכמה מאות יתומים ותלמידי בית ספר.

נכון לסוף חודש אוגוסט, מוחזקים על פי דיווחים 293 ילדים פלסטינים, ביניהם חמש ילדות, במעצר בבתי כלא ישראלים. יותר מ-90% מהם בני 16 ו-17. נתון זה מייצג ירידה בשיעור של 6% בהשוואה לחודש יולי, אשר במהלכו הוחזקו במעצר 313 ילדים. מתוך כלל הילדים, 276 הוחזקו במתקני שירות בתי הסוהר (שב"ס) ו-17 במרכזי מעצר וחקירה של צה"ל. מבין אלו המוחזקים במתקני שב"ס, 13 ילדים (ביניהם שתי ילדות) מוחזקים במעצר מנהלי, כלומר ללא כתב אישום או משפט, לעומת 11 ילדים שהוחזקו במעצר מנהלי במהלך חודש יולי.

סוגיית ההגנה על ילדים במהלך שנת הלימודים 2008-2009 מהווה סיבה לדאגה, בייחוד לאור הנפגעים וההתקפות על בתי ספר שדווחו במהלך שנת הלימודים הקודמת. בין יולי 2007 ויולי 2008

התרחשו לפחות 23 התקפות (מדווחות) על בתי ספר, 15 מתוכן מצד כוחות צה"ל ושמונה מצד מתנחלים. מאז ינואר 2008, נהרגו 21 תלמידים ושלושה מורים בבתי ספר של UNRWA במהלך פעילות כוחות צה"ל. בנוסף, במהלך שנת הלימודים 2007-2008, שובשו 256 ימי לימודים בבתי הספר של UNRWA עקב פעילות כוחות צה"ל. נושא הגישה לחינוך של ילדים המוחזקים במעצר בידי ישראל מהווה סיבה נוספת לדאגה, מכיוון שרק בשניים מבין שנים עשר מתקני המעצר מוענקים שירותי חינוך בסיסיים.

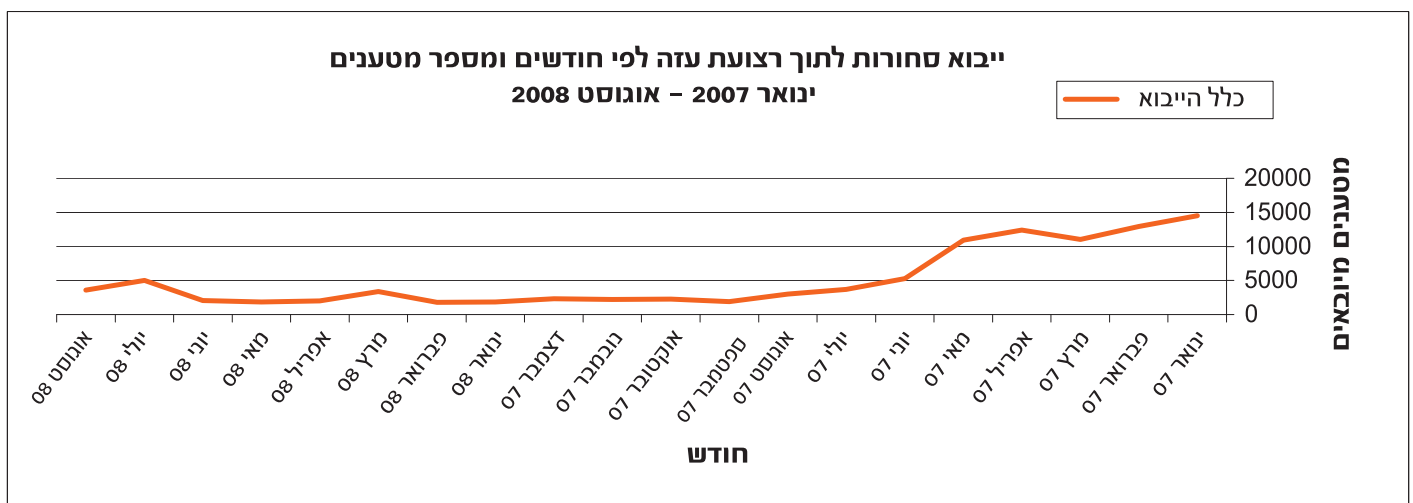
גישה ותנועה

ירידה בהיקף הסחורות שהוכנסו לרצועת עזה

במהלך אוגוסט, המשיכו תושבי עזה להנות במידה מועטה בלבד מהקלות בתוקף הסכם הפסקת האש שנחתם ב-19 ביוני, ולא ניכר כמעט כל סימן לשיפור בתנאי החיים. מאז אמצע יולי, תועדה ירידה במספר משאיות המטען הנושאות סחורות שהורשו להיכנס אל הרצועה. במהלך אוגוסט, חלה ירידה בכמות המטענים (מטען = משאית עם נגרר אחד) בשיעור של כ-29% בהשוואה לחודש יולי (5,028 ביולי לעומת 3,565 באוגוסט). יתירה מזאת, היקף הייבוא במהלך אוגוסט היווה 27% בלבד מזה של חודש דצמבר 2005 (לפני הבחירות למועצה הפלסטינית המחוקקת) ו-23% מזה של מאי 2007 (לפני עליית חמאס).

מוצרי המזון היוו את הקטגוריה הגדולה ביותר מתוך כלל הסחורות המיובאות ושיעורם עלה מ-33% בחודש יולי ל-56% מתוך כלל הייבוא באוגוסט (שכאמור פחת בחודש זה). החצץ היווה 23% (לעומת 42% ביולי) והמלט, ביחד עם חומרי בניין נוספים, היווה 4% בלבד מכלל הייבוא. כמו במהלך חודש יולי, גם החודש לא ניתן להשתמש בחלק ניכר מהחצץ לפני שיותר ייבוא של כמות יחסית משלימה של מלט וחומרי בניין משלימים נוספים. למרות הירידה במספר המטענים, הותרה במהלך אוגוסט כניסתם של מספר פריטים חדשים בכמויות קטנות, ביניהם מיצים, בגדים, נעליים, צינורות פ.ו.י.סי ומספר חומרים חקלאיים. לא הותרה כניסתם לעזה

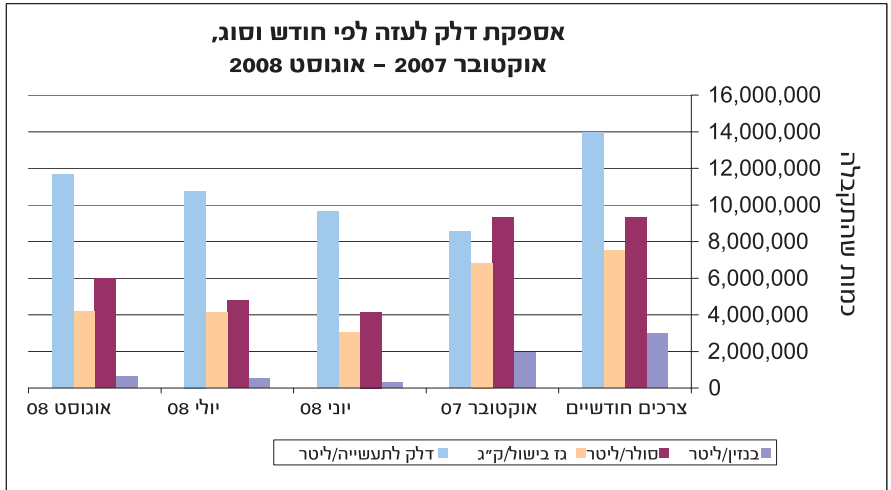
ייבוא סחורות לתוך רצועת עזה לפי חודשים ומספר מטענים
ינואר 2007 – אוגוסט 2008

ואנשי עסקים פלסטינים בעלי אישורים הורשו לצאת את הרצועה דרך מעבר ארז.

במחאה על הסגר שמטילה ישראל על עזה והשפעתו על העם הפלסטיני, הפליגו 46 פעילים אזרחי 17 מדינות שונות (לרבות ישראל), חברי "התנועה לשחרור עזה", בשתי ספינות לעבר הרצועה ונכנסו לנמל העיר עזה בתאריך 23 באוגוסט 2008. רשויות ישראל, השולטות בנישה אל רצועת עזה מן הים, לא יירטו את הספינות והן הפכו לכלי השיט הראשונים שהפרו את המצור הימי. הפעילים הביאו עמם 200 מכשירי שמיעה, מספר פריטי ציוד רפואי ו-5,000 בלונים. חברי הקבוצה ביקרו בבתי חולים, בבתי ספר ובמוסדות המעניקים שירותים לציבור והתלוו לדייגים בעבודתם. הסירות עזבו את המקום ב-28 באוגוסט כשעל סיפוןן שבעה פלסטינים, ביניהם ילד נכה בן עשר ואישה אחת הממתינים לאיחוד משפחות. תשעה מבין הפעילים נשארו ברצועת עזה.

של מצרכים חיוניים כגון חלקי חילוף הדרושים לתחזוקת התשתיות של מגזרי התברואה והמים, חומרי גלם לתעשייה, רהיטים, מכשירי חשמל ומדי בית ספר. במהלך החודש, נמשך האיסור הגורף שהטילו רשויות ישראל על הייצוא מהרצועה.

הסרת מחסום אחד והקלות בשני מחסומים נוספים בגדה המערבית

במרכז הגדה המערבית, הוסר ב-21 באוגוסט מחסום מאויש אחד (ראפת-מאסיון) שהציב צה"ל לפני שנה וחצי על הכביש המוביל מרמאללה לכיר נבאלה, בסמוך לכפר ראפת. הסרת המחסום אפשרה ליותר מ-40,000 פלסטינים המתגוררים במובלעות שנוצרו על ידי הגדר, ביר נבאלה ובידו, השוכנות מצפון מערב לירושלים, לנוע אל רמאללה וממנה מבלי לעבור במחסום. לעומת זאת, ב-4 באוגוסט הקים צה"ל מחסום מאויש חדש בכניסה לכפר נעלין (נפת רמאללה) בתגובה להפגנות המתקיימות כמעט מדי יום במחאה על בניית הגדר במקום. בימים שבהם מתוכננת הפגנה, מתירים כוחות צה"ל לתושבי נעלין בלבד להיכנס אל הכפר דרך כביש 446.

בצפון הגדה המערבית, נפתח המחסום המרכזי שבי שומרון לתנועת כלי רכב פלסטינים מדי יום בין השעות 06:00-18:00, מאז תאריך 9 באוגוסט. שינוי זה הביא לשיפור חופש התנועה של כ-330,000 פלסטינים הנוסעים בכלי רכבם מאזוריה הצפוניים של הגדה המערבית אל אזוריה המרכזיים והדרומיים, ובכיוון ההפוך.

בדרום הגדה המערבית, בתאריך 7 באוגוסט, פתח צה"ל במתכונת חלקית שער הממוקם על כביש 35, אשר שימש לחסימת הגישה אל העיר חברון מכיוון דרום מערב. השער מתוכנן להיפתח במשך שש שעות מדי יום, בימים א-ה, לתנועת רכבים מסחריים בלבד הנוסעים אל וממסוף הסחורות תרקומיה הממוקם על הקו הירוק. למרות שפתיחת השער קיצרה את זמן הנסיעה בין המסוף לעיר חברון מ-45 דקות ל-20 דקות, שעות הפתיחה המוגבלות ונוהלי הבדיקה גרמו לעיכובים ממושכים במקום ולחוסר ודאות אשר גרמו לחלק מהנהגים הפלסטינים להעדיף את הדרך החלופית והארוכה. בנוסף, רכבי אוי"ם, כמו גם אמבולנסים וכלי רכב פרטיים, אינם מורשים לעבור בשער זה.

היקף אספקת הדלק נותר נמוך מהצריכה בפועל. במהלך אוגוסט, סופקו 22% בלבד מצריכת הבנזין היומית, 65% מצריכת הסולר היומית, 56% מצריכת גז הבישול היומית ו-84% מצריכת הדלק לתעשייה היומית. רשויות עזה המשיכו לקיים משטר של קיצוב וחלוקת תלושי דלק, שהונהגה בחודש אפריל 2008, במטרה להתמודד עם האספקה המוגבלת והבלתי סדירה של דלק לרצועה. הרשויות המקומיות גם הטילו איסור על תדלוק כלי רכב בגז בישול כתחליף לבנזין, בעקבות המחסור באספקה. דווח על תורים ארוכים בתחנות אספקת גז הבישול. עקב המחסור בדלק לתעשייה, פעלה תחנת הכוח של עזה בתפוקה של 60-65 מגה-וואט ליום, הנמוכה באופן משמעותי מהתפוקה המרבית של 80 מגה-וואט ליום.

לא חל שינוי באפשרות הגישה לרצועת עזה וביכולת לצאת מתחומיה

יכולתה של האוכלוסייה להיכנס אל הרצועה ולצאת מממנה נותרה מוגבלת במהלך אוגוסט. מעבר רפיח, המחבר את עזה למצרים, נותר סגור, למעט במהלך היוםיים האחרונים של החודש, בהם הורשו 3,341 בני אדם לצאת את הרצועה ו-1,052 הורשו להיכנס. רוב היוצאים היו חולים, סטודנטים שהתקבלו ללימודים בחו"ל ואזרחי מדינות זרות. מסיבות שאינן ברורות, לא התירו רשויות מצרים ל-1,140 בני אדם נוספים להיכנס למצרים ושלחו אותם בחזרה כלעומת שבאו. מספר בני האדם שיצאו את הרצועה במהלך אוגוסט היווה כ-35% מהנתון שתועד במאי 2007 ובדצמבר 2005, ומספרם של אלו שנכנסו לעזה היווה 12% ו-6% מנתוני מאי 2007 ובדצמבר 2005, בהתאמה.

מעבר ארז נותר מוגבל לתנועת מקרים רפואיים, סוחרים, דיפלומטים ואזרחי מדינות זרות. מתוך 874 הבקשות לקבלת טיפול רפואי בישראל ובגדה המערבית, אשר הוגשו לרשויות ישראל במהלך אוגוסט, 606 (69%) אושרו, 32 (4%) נדחו ונכון לסוף החודש, יתר הבקשות (236) עדיין המתינו לתשובה. בפועל, 560 חולים חצו את מעבר ארז במהלך החודש. בנוסף, 326 סוחרים

דיווח כי עקב הגבלות הגישה התאפשר לו לרסס את יכוליו (400 עצי אפרסק ו-500 גפנים) פעם אחת בלבד, מתוך חמש הפעמים הדרושות, במהלך העונה הנוכחית. כתוצאה מכך, הוא צופה שיספוג במהלך העונה הנוכחית הפסד הכנסות בסך 25,000 ש"ח לאחר שימכור את תוצרתו. חקלאים אחרים דיווחו ל-UNRWA שלפעמים אין להם כל ברירה אלא לחצות את הגדר באופן לא חוקי דרך האזור האחרון שבו טרם הושלמה הבנייה*. פעילות זו הנה מסוכנת במיוחד במהלך עונת הקטיף, מכיוון שקיימת אפשרות שהתוצרת החקלאית תוחרם. אחד החקלאים התלונן שחציית הגדר באופן לא חוקי גורמת לו להרגיש כגנב, משום שהוא נאלץ, ככיכול, 'לגנוב' את הענבים שבבעלותו.

השפעת הגדר על הגישה לשירותי בריאות: מובלעת ברטעה א-שרקיה

ברטעה א-שרקיה היא מובלעת המונה שבע קהילות פלסטיניות השוכנות בין הגדר ובין הקו הירוק בנפת ג'נין. תושבי המובלעת, כ-3,600 נפש, יכולים להגיע לשירותים, מקומות עבודה, ביקור קרובי משפחה ושווקים הממוקמים מחוץ למובלעת אך ורק באמצעות מעבר דרך שני שערים המצויים בשליטת ישראל: ריחן-ברטעה וטורא. השער הראשון נפתח בין השעות 06:00-07:30 בלבד והשער השני נפתח למשך פרק זמן קצר עוד יותר.

כל הנכנסים אל המובלעת וכל היוצאים ממנה, לרבות חולים ועובדי מערכת הבריאות, עוברים חיפוש קפדניים ומושכים על גופם ובכלי רכבם (לרבות אמבולנסים). במקרים בהם זקוק חולה להגיע למרכז שירותי רפואה מקצועית בג'נין בזמן שהשערים סגורים, יש לבצע תיאום מול מת"ק הישראלי בעזרת נציג מועצת הכפר. במקרים דחופים, לרבות נשים הכורעות ללדת, מנסים חלק מהחולים להיכנס לישראל ולקבל טיפול רפואי בנצרת, השוכנת במרחק 30 קילומטרים, במטרה להימנע מעיכובים בשער. בכך, הם מסתכנים במאסר או בקנסות בגין כניסה לשטח ישראל ללא היתר.

בשטח המובלעת, פתחה מועצת הכפר מרכז רפואי פרטי הפועל בין השעות 09:00-22:00 במשך חמישה ימים בשבוע, בו מוענקים שירותי רפואת שיניים, רפואת עיניים וגניקולוגיה בעלות של 50 ש"ח לביקור. משרד הבריאות הפלסטיני מפעיל גם הוא מרפאה בה מוענקים שירותי רפואה מונעת.

למרות שאין עוררין על כך שצעדים אלו הנם חיוביים ומביאים לשיפור חופש התנועה של הפלסטינים, ניסיון העבר מראה כי במקומות שבהם התשתית נותרת על כנה, רבים הסיכויים שההגבלות יוטלו מחדש לאחר פרק זמן. יתירה מכך, על אף הצעדים המקלים שננקטו לאחרונה, שטחי הגדה המערבית נותרו מפוצלים במידה רבה כתוצאה ממספר רמות של הגבלות תנועה, הכוללות יותר מ-600 מכשולים פיזיים, ממוצע שבועי של כ-92 מחסומי-פתע ("מחסומים מדלגים"), הגדר בגדה המערבית, כבישים באורך מאות קילומטרים האסורים לתנועת פלסטינים או ששימוש הפלסטינים בהם מוגבל ביותר, אזורים אסורים לכניסה בעקבות הכרזתם שטחים צבאיים סגורים (יותר מ-20% משטח הגדה המערבית) או בעקבות הכללתם במסגרת הגבולות החיצוניים של התנחלויות (יותר מ-3% משטח הגדה המערבית).

הגבלת הגישה לאדמות חקלאיות הממוקמות מעבר לגדר במובלעת בידו

הגישה לשטחים חקלאיים המבודדים ע"י הגדר בסמוך לכפרים בידו, בית סוריק ובית איג'זה אפשרית דרך אחד מחמישה שערים חקלאיים, המאוישים בעת פתיחתם בשוטרי מג"ב. מאז 1 ביולי 2008, צמצמו רשויות ישראל את מספר ימי העבודה שבמהלכם נפתחים השערים, מחמישה לשלושה ימים בשבוע, בטענה שהתושבים אינם זקוקים לימי פתיחה הנוספים.

רק בעלי האדמות ובני משפחותיהם, ששמותיהם מופיעים ברשימה שהרכיבו מועצות הכפרים המקומיים ואשר אושרה ע"י מפקדת התיאום והקישור (מת"ק) הישראלית, מורשים להשתמש בשערים אלו. למרות מאמצי התיאום, שוטרי מג"ב מגיעים לעתים קרובות אל השער לפני או לאחר שעות הפתיחה המתוכננות והמוצהרות ופותחים את השערים למשך דקות ספורות בלבד. הגישה של רכבים וציוד חקלאי מוגבלת אף היא. טרקטורים מורשים לעבור דרך שלושה שערים בלבד, מתוך החמישה הקיימים. הגבלות אלו גרמו לצמצום סוג העבודות שבאפשרות החקלאים לבצע ועקב כך, לפגיעה הן בכמות התוצרת החקלאית והן באיכותה. כתוצאה מכך, חקלאים רבים צמצמו את מספר הפעמים שבהן הם מנסים לעבור את השער אל אדמתם.

צמצום מספר ימי פתיחת השערים התרחש במהלך עונת קטיף האפרסקים והתאנים ובציר הענבים. אחד החקלאים, שרואיין ע"י אנשי UNRWA באמצע חודש אוגוסט בסמוך לאחד השערים,

חקלאי ממתין לפתיחת שער במובלעת בידו

חינוך

עזה: מתחים פנים-פלסטיניים והסגר המתמשך מצד ישראל משבשים את שירותי החינוך

במהלך הימים הראשונים של שנת הלימודים 2008-2009 חלו שיבושים בפעילות בתי הספר של הרש"פ ברצועת עזה עקב שביתת המורים שיזם ארגון המורים ברמאללה. השביתה נערכה בתגובה להחלטת רשויות חמאס להעביר כ-30% ממנהלי בתי הספר וכן מורים רבים לבתי ספר חדשים. כ-50% מהמורים נענו לקריאה לשבות. בתגובה, שכרו רשויות חמאס יותר מ-3,000 מורים מובטלים, וכן מזכירות ושומרים, למשך ארבעה חודשים במטרה להחליף את השובתים. על אף השביתה, כ-90% מהתלמידים הגיעו לבתי הספר במהלך תקופת הדיווח. בתאריך 31 באוגוסט, דווח כי עובדי המנהלה באוניברסיטת אל אקצה שבעיר עזה הצטרפו אף הם לשביתה.

בנוסף, לפי דיווחי UNICEF, במהלך השנה שעברה חלה עלייה בשיעור של 50-100 אחוזים במחירי המדים והציוד לבית הספר, עקב הסגר שהטילה ישראל¹⁰. לאור חוסר זמינותם של מדי בית ספר בשווקי הרצועה, ביטלו הרשויות המקומיות את חוק התלבושת האחידה ותלמידים רבים החלו את שנת הלימודים בכנדיהם הרגילים. ארגון לא ממשלתי דיווח כי ברשותו כלי כתיבה ו-4,000 ילקוטים הממתנים בגדה המערבית לאישור כניסה לעזה. יתירה מזאת, מיזמי בנייה בחסות UNRWA וסוכנויות א"ם אחרות, בשווי למעלה מ-93 מיליון דולר, הכוללים מיזמים לבניית בתי ספר, מצויים בהקפאה עקב המחסור בחומרי בניין ברצועת עזה.

תמיכת האו"ם במערכת החינוך בשטחים הכבושים

סוכנות UNICEF, בשיתוף עם UNRWA ו-MOEHE (משרד החינוך וההשכלה הגבוהה הפלסטיני) קיימה מסיבת עיתונאים ופרסמה דוח¹¹ המפרט את התמיכה שיעניק האו"ם ל-MOEHE במהלך שנת הלימודים הקרובה, במטרה לשפר את איכות החינוך ולהגדיל את שיעור ההרשמה לבתי הספר:

- UNRWA מנהלת 308 בתי ספר בהם לומדים כמעט 250,000 תלמידים בכיתות א'-ט' ומעסיקה יותר מ-9,000 מורים (ברצועת עזה ובגדה המערבית גם יחד).
- UNICEF תספק הכשרה למורים וציוד ל-100 בתי הספר בעלי ההישגים הנמוכים ביותר בגדה המערבית וברצועת עזה, תספק הזדמנויות לקבלת הוראה מתקנת עבור תלמידים הזקוקים לעזרה נוספת ותצייד כ-500 בתי ספר בחומרי לימוד.
- תוכנית הפיתוח של האו"ם עבור העם הפלסטיני (UNDP/PAPP) מיישמת בימים אלו תוכנית לבניית חמישה בתי ספר ולשיקום עשרה נוספים, לאספקת ציוד הוראה ולמידה, לרבות מעבדות מחשב וספריות ל-190 בתי ספר ולהכשרתם של 4,370 מורים.

- ארגון UNESCO ישיק תוכנית תלת-שנתית לאסטרטגיית חינוך לאומית עבור מורים ויתמוך ב-MOEHE ביישום תוכנית הפיתוח האסטרטגית החמש-שנתית של המשרד. במסגרת התמיכה בתוכנית TVET (חינוך והכשרה תעסוקתית וטכנית), UNESCO יסייע בהקמת מערכת הדרכה וייעוץ תעסוקתי. UNESCO גם ירחיב את היקף חלוקת ערכות מיקרו-מדע לבתי ספר באזורים מרוחקים ויספק הכשרה רלוונטית למורים.

- בשיתוף עם UNICEF ו-MOEHE, פיתחה קרן האו"ם לאוכלוסייה (UNFPA) נהלים והנחיות למערכת הפניות לשירותי בריאות המיועדים לבני נוער מכל המגזרים, אשר שלב הניסוי שלה (פיילוט) יחל במהלך שנת הלימודים הקרובה.

- OHCHR (משרד הנציב העליון לזכויות האדם) יקים ועדה שתעסוק בחינוך לזכויות אדם ותספק ל-MOEHE תמיכה בכחינה השגרתית של תוכניות לימוד ובהליכי הערכה. בעזה, הוענקה הכשרה בתחום החינוך לזכויות אדם למורי UNRWA ויתוכנן קורס מדריכים המיועד עבור חברי סגל נוספים.

עזה: 250,000 ילדים נטלו חלק בפעילויות הקיץ של UNRWA

בסוף אוגוסט סיימה סוכנות UNRWA את תוכנית "משחקי הקיץ" (תוכנית הקייטנות) שהפעילה במשך יותר מעשרה שבועות עבור 250,000 ילדי פליטים ושאיינם פליטים בגילאי שמונה עד 15. פעילויות כגון שחייה, חוגי יצירה, ספורט, מוסיקה ודרמה וכן ביקורים במוזיאון הארכיאולוגי הראשון ברצועת עזה התקיימו ב-324 אתרים ברחבי הרצועה במסגרת היוזמה המקיפה ביותר שהופעלה עבור ילדים ובני נוער בעזה עד היום. סדרה של חגיגות נערכה לציון סיומה של התוכנית, לרבות אירוע ל-11,000 ילדים שהתקיים באצטדיון פתוח, בהשתתפות כדורגלן קבוצת ליברפול האנגלית בעבר, ג'ון ברנס.

בנוסף, הפעילה UNRWA כיתות לימוד במהלך הקיץ עבור 45,000 תלמידים בכיתות ד'-ט' שנכשלו בבחינות הגמר בערבית ו/או מתמטיקה שנערכו בסוף הסמסטר השני של שנת הלימודים. התלמידים השתתפו בתוכנית לימודים מתקנת בת שישה שבועות וקיבלו הזדמנות לגשת שוב לבחינות. מעל 80% מהתלמידים שהשתתפו בתוכנית עברו את הבחינות בהצלחה.

מים ותברואה

מתחים פנים-פלסטיניים גורמים לשיבוש אספקת המים בעזה

המתח השורר בין רשויות פתח וחמאס גרם להחרפתו של הסכסוך המתמשך בין רשות המים הפלסטינית (PWA) בעזה, הכפופה לרמאללה, לבין משרד החקלאות בעזה, המצוי כיום בשליטת חמאס והממונה באופן רשמי על רשות המים (PWA) בעזה. סכסוך זה הוביל לכך שעובדי PWA בעזה נאלצו לעזוב את משרדם ולהישאר

עלות המים המובלים במיכליות נבונה פי עשרה, בקירוב, בהשוואה למחרים של מים המגיעים בצינורות, אותו משלמים משקי הבית המחוברים לרשת המים בגדה המערבית. עבור חלק מהמשפחות, ההוצאה על מים מגיעה לכ-30% מהכנסתם הכוללת.

לדברי ראש מועצת הכפר, ניתן לשפר את המצב הקשה בצורה משמעותית בעזרת אמצעים פשוטים יחסית, כגון התקנת "נקודת מילוי" בקרבת הכפר, אותה ניתן יהיה לחבר לצינור המספק מים להתנחלויות באזור, וכן באמצעות שיקום המעיינות המקומיים.

בריאות

עזה: עובדי מערכת הבריאות מכריזים על שביתה לפרק זמן בלתי מוגבל

ב-29 באוגוסט, הכריז איגוד עובדי מערכת הבריאות ברמאללה על שביתה למשך ארבעה ימים ברצופה עזה, החל מתאריך 30 באוגוסט ועד 2 בספטמבר, בתגובה לפיטוריהם של 40 עובדי משרד הבריאות הפלסטיני (MoH) ע"י רשויות חמאס בעזה. האיגוד הורה על הקפאת כל שירותי הבריאות.

בשמונה בתי חולים של MoH שנסקרו לצורך דוח זה, שובתים כ-48% מהעובדים - מתוכם 31% רופאים, 24.9% אחים/אחיות ו-44% עוסקים במקצועות אחרים. בשלושה בתי חולים של MoH, כמאל עדוואן, דורה ובית החולים בבית חנון הוכרז מצב חירום והוקפא מתן כל שירותי הבריאות שאינם מצילי חיים. שבעה בתי חולים של MoH פעלו במתכונת מלאה למרות המחסור בכוח אדם. במרכזי רפואה דחופה, דווח שכ-65% מהעובדים שובתים. כתוצאה מכך, דווח כי 12 מתוך 56 המרפאות סגרו את שעריהן לחלוטין והיתר הגבילו את היקף השירותים לטיפול בתינוקות ובמחלות שאינן מדבקות. רבות מהמרפאות המטפלות בנשים הרוות והמעניקות שירותי טרום לידה, תכנון משפחה, מעקב הריון, רפואה מונעת ואפידימיולוגיה סגרו את שעריהן לחלוטין. (השפעות השביתה יידונו בגיליון חודש ספטמבר של דוח המעקב ההומניטרי).

שיפור קל בהיקף אספקת החשמל לבתי החולים של משרד הבריאות הפלסטיני (MoH) ברצועת עזה

במהלך אוגוסט נרשם שיפור קל בהיקף אספקת החשמל לרוב בתי החולים. בתי החולים דיווחו על הפסקות חשמל במשך שעותיים בממוצע מדי יום, לעומת חמש שעות במהלך יולי, וזאת בעקבות העלייה במלאי הדלק של מרכזי הרפואה עד לכ-30% מהקיבולת, לעומת 23% במהלך יולי. כתוצאה מהשיפור, פעלו כל בתי החולים במתכונת מלאה במהלך החודש, למעט היומיים האחרונים של החודש, אשר במהלכם שובשו שירותי הבריאות כתוצאה משביתת עובדי מערכת הבריאות המוזכרת לעיל, ולמעט בבית החולים האירופי בעזה, בו נדחו מחצית מהניתוחים שאינם מצילי חיים כתוצאה ממלאי דלק מוגבל (11.5%).

בבתיהם, ולהימנע מאישור תשלומים עבור הדלק לו זקוקה רשות המים של ישובי חוף עזה (CMWU) לצורך הפעלת בארות המים ותחנות ומיכליות שאיבת מי השופכין.

תחילה, הייתה ההשפעה של שיבוש אספקת הדלק מזערית, מכיוון שהתחנות השתמשו במלאי דרכי ועברו לשימוש בחשמל כשהדבר התאפשר. אולם לקראת סוף אוגוסט החריף המחסור. רשות CMWU דיווחה כי במחצית מבארות המים אזל מלאי הדלק וכי תפעולן תלוי באספקה סדירה של חשמל. בחמש בארות במרכז עזה לא היו בנמצא דלק או חשמל ועקב כך, כ-250,000 תושבים עזתים קיבלו אספקת מים במשך מספר שעות בלבד, אחת לארבעה ימים. גובר החשש שתחנות שאיבת מי השופכין יעלו על גדותיהן, מכיוון שמלאי הדלק ירדו לרמות נמוכות באופן מעורר דאגה.

נכון לסוף חודש אוגוסט, נמשכים הדיונים בין PWA לרשויות חמאס בדבר חידוש אספקת הדלק לרשות CMWU. בינתיים, סוכנות UNRWA הגיבה למשבר בתרומת 20,000 ליטרים של דלק למילוי הצרכים הדחופים ביותר.

משבר המים גורם לפגיעה קשה בקהילות הבדואים בגדה המערבית

קהילות הבדואים ברחבי הגדה המערבית, ובייחוד אלו השוכנות באזור C, נמנות על הנפגעים העיקריים ממשבר המים המתמשך שנגרם כתוצאה מהבצורת הנוכחית.

מצבה של קהילת אל-מלח, קהילה בדואית השוכנת בבקעת הירדן, 13 ק"מ ממזרח לעיר טובאס, יכול להמחיש את המצב. זוהי קהילת רועי צאן המונה כ-1,000 תושבים קבועים החיים ב-135 משקי בית. רוב שטחי המרעה, אשר שימשו את הקהילה במשך שנים רבות, נתפסו בהדרגה בידי רשויות ישראל מאז תחילת הכיבוש, והוקצו לכנייתן של חמש התנחלויות וארבעה מחנות צבא. אזורים אחרים הוכרוזו שטח צבאי סגור והפכו לכמעט בלתי נגישים. בנוסף, חלק גדול מהמבנים המשמשים למחסה (בעיקר אוהלים) באל-מלח מצויים בסכנת הריסה בגין היעדר אישורי בנייה, אותם דורשות רשויות ישראל עבור כל המבנים הממוקמים באזור C. השילוב של הגורמים הנ"ל אילץ רבים מתושבי הקהילה לעקור למקומות אחרים והביא לצמצום האוכלוסייה בכ-50%, ביחס לגודלה בשנת 2000.

משבר המים הנוכחי החריף את קשיי הפרנסה של חברי הקהילה. למרות שהקהילה אינה מחוברת לרשת המים, בסמוך לכפר ממוקמים חמישה מעיינות אשר, לאורך השנים, סיפקו את צריכת המים של התושבים. אולם כמות המים במעיינות אלו פחתה במהלך השנים האחרונות כתוצאה מניצול יתר של מי התהום בידי רשויות ישראל. בנוסף לכך, נערמו עוד ועוד קשיים בפני תושבים המבקשים להגיע למעיינות אלו. ומעל הכל, הבצורת הנוכחית גרמה לכך שחלק מהמעיינות התייבשו כמעט לחלוטין. כתוצאה מכך, נאלצים תושבי אל-מלח להוביל מים במיכליות מהכפר עין אל-בידה, השוכן במרחק של 13 ק"מ, בעלות של 50 ש"ח למ"ק.

(FAO), בקשה לסיוע חירום בסך 26.8 מיליון דולר המיועד למימון תמיכה בקהילות רועי צאן שנפגעו במידה הרבה ביותר מתנאי מזג האוויר הקשים ומהאמרת מחירי המזון. ההתערבות המתוכננת מיועדת להעניק לקהילות אלו ביטחון תזונתי ויכולת התפרנסות מינימאליים ולמזער את הסיכון לשיבושים חמורים של עונות השתילה והקטיף הבאות. במסגרת ההתערבות, יוכלו כ-55,000 חקלאים המגדלים גידולי בעל (המושקים במי גשמים) ומשפחות המתפרנסות מרעיית צאן ליהנות מחלוקת זרעי דגנים, מזון ומים לבע"ח וחומרי דישון.

מאז חודש נובמבר 2007, סבלו תושבי השטח הפלסטיני הכבוש מסדרה של תופעות אקלימיות קשות (גלי קרה ממושכים, בצורת ורוחות יבשות), אשר גרמו נזקים והפסדים כבדים לחקלאים ולרועי הצאן בכל רחבי האזור. כמות מי הגשמים הכוללת הגיעה ל-55% בלבד מהמוצא השנתי בדרום הגדה המערבית ול-65% בצפון, והדבר גרר השלכות קשות לגבי עונת הגידול של היבולים והצמחייה המשמשת למרעה. השפעת הבצורת חמורה במיוחד לאור המחסור הקשה במים באזור ומידת התלות של החקלאות הפלסטינית במי הגשמים: 85.7% משטחי האדמה המעובדים כוללים גידולי בעל והצאן רועה בעיקר בשטחים שהצמחייה בהם זקוקה לגשם על מנת לגדול. בנוסף לתנאי מזג האוויר הקשים, עליית מחירי המספוא החריפה את המשבר הנוכחי שנגרם עקב האמרת מחירי המזון והעלויות הכרוכות בעיבוד האדמה.

הבצורת הנוכחית והשיבושים שהיא גרמה לעונת המרעה אילצו כ-200,000 רועי צאן בגדה המערבית וברצועת עזה לרכוש מספוא יקר במקום לרעות את עדריהם בשטחים ירוקים. ההפסדים הישירים בתחום חקלאות הבעל (דגנים, גידולי שדה, ירקות, זיתים ועצי פרי) המיוחסים לתנאי מזג האוויר הוערכו בסך 113.5 מיליון דולר (משרד החקלאות הפלסטיני, אוגוסט 2008), ואובדן ההכנסות העקיף הנובע מהאמרת העלויות הכרוכות בעיבוד האדמה ומחירי המזון לבע"ח צפוי להיות גבוה בהרבה. רבים מחקלאי הבעל הקטנים ומרועי הצאן נאלצים לנקוט בשיטות התמודדות הרסניות, כגון מכירת נכסים חקלאיים הכוללים אדמות, ציוד, בעלי חיים וזרעים ושמן זית המצויים במלאי. תזרים המזמונים המצומצם עלול למנוע מהם את האפשרות להמשיך לעסוק בחקלאות במהלך העונה הבאה.

מימון

תהליך CAP, קרן HERF וקרן CERF

הביקורת החצי-שנתית (MYR) של תהליך הפנייה המשולב (CAP) לשנת 2008 עומדת על 448 מיליון דולר, שמקורם בהפחתה של 14 מיליון דולר מהסכום הכולל של בקשת המימון, ביחס לבקשה המקורית (462 מיליון דולר). ההפחתה המשמעותית ביותר נובעת משיקום הכלכלי ומצמצום ההוצאות הכספיות בהיקף של כ-44 מיליון דולר בתחומי המים והתברואה. בתחום המזון בוצע תיקון כלפי מעלה, מ-158 ל-198 מיליון דולר, בעיקר כתוצאה מהעלייה הגלובלית במחירי המזון, שתרמה להידרדרות רמת הביטחון התזונתי בשטחים הכבושים. ה-CAP המתוקן נהנה כיום ממימון בשיעור של 50%. בשנת 2008, מימנה הקרן המרכזית לתגובות חירום (CERF) שני

הזמינות של תרופות ופריטי ציוד רפואי ברצועת עזה

לא חל כל שינוי ממשי ברמת הזמינות של תרופות בכתי המרקחת המרכזיים ברצועת עזה. נכון לאמצע חודש אוגוסט, מספר פריטי התרופות המצויים במלאי חסר¹ היה 45 מתוך 416 הפריטים הנכללים ברשימת התרופות החיוניות, בנוסף ל-50 פריטי תרופות אחרים המצויים במלאי שיספיק למשך פחות משלושה חודשים, כפי שדווח בחודש יולי. נתונים דומים דווחו לגבי הציוד הרפואי. פריטי הציוד הרפואי המצויים במלאי חסר נותרו 102 מתוך 596 ו-157 פריטים מצויים במלאי שיספיק למשך פחות משלושה חודשים. ב-26 באוגוסט, עלה בידי ארגון הבריאות העולמי (WHO) לתאם את כניסתם לרצועה של שלושה וחי משטחים של אספקה רפואית. המשלוח כלל בעיקר תרופות ותמיסות המשמשות להמודיאליזה ולטיפול בחולים הסובלים מכשל כלייתי, תחליפי חלב אם ואינסולין. בגדה המערבית, נכון לתאריך 21 באוגוסט, 73 מתוך 416 הפריטים הנכללים ברשימת התרופות החיוניות היו מצויים במלאי חסר, ו-45 פריטים היו מצויים במלאי שיספיק למשך פחות מחודש אחד.

ביטחון תזונתי

זמינותם ומחיריהם של מוצרי הבסיס

במהלך שבועה החודשים הראשונים של שנת 2008, חלה עלייה בשיעור של 20% במחירי המזון הממוצעים בגדה המערבית ובשיעור של 23% ברצועת עזה, בהשוואה למחירים הממוצעים במהלך 2007. מחירי מוצרי המזון עלולים לעלות עוד יותר ברצועת עזה משום שהדרישה למוצרי מזון מסורתיים גוברת במהלך חודש הרמדאן והגבלת הייבוא נותרה בעינה.

צוות משימה תחת הכותרת של "רשת ביטחון" מטעם תוכנית המזון העולמית (WFP), פעל ברצועה בחודש יולי 2008 ומצא כי הגברת היקף ההתערבות הנה התגובה המתאימה ביותר למחירי המזון המאמירים, כאשר החקלאות מוגבלת במידה רבה והתעשייה מצויה בקריסה כמעט מלאה כתוצאה מהסגר שהוטל על גבולותיה של רצועת עזה. בעקבות ממצאי צוות המשימה והמלצותיו, כוונת WFP להקים מערכת תמיכה בתחום המזון עבור 55,000 תושבים נוספים שאינם פליטים, המתגוררים בעיקר באזורים אורבניים ואשר מייצגים את מגזר המובטלים העניים ביותר. הסיוע יוענק באמצעות מערכת של תלושי הקצבה, שבמסגרתה יחולקו תלושים עבור לחם וגבינה אותם יוכלו המוטבים לקבל במאפיות ובחנויות מכולת מקומיות. בנוסף, במסגרת התוכנית "כסף תמורת עבודה", תגדיל WFP את התמיכה הכספית המוענקת למרכזים בהם מועסקות נשים (מובטלות) בהכנת ארוחות קלות שיחולקו ל-20,000 תלמידים נוספים.

חקלאות

פנייה חדשה לקבלת תמיכה עבור קהילות חקלאיות שנפגעו עקב הבצורת

ב-28 באוגוסט 2008, בעקבות דיון מיוחד שקיימה קבוצת העבודה (של ארגוני האו"ם והארגונים הלא ממשלתיים) במגזר החקלאי, שיגר משרד החקלאות הפלסטיני, בתמיכת ארגון המזון והחקלאות

הארגונים הבאים, בהם סוכנויות א"ם, ארגונים בינלאומיים, וארגונים המעורבים בארגון קבוצות עבודה סיפקו מידע לדו"ח:

United Nations Children's Fund (UNICEF), United Nations Development Program (UNDP), United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO), United Nations Food and Agricultural Organization (FAO), United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), United Nations Office for the High Commissioner of Human Rights (OHCHR), United Nations Population Fund (UNFPA), United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA), United Nations Special Coordinator for the Middle East Peace Process (UNSCO), World Food Program (WFP), World Health Organization (WHO), Al Haq, Badil, Save the Children (UK), Defence of Children International – Palestine Section (DCI-PS), Oxfam GB, Palestine Hydrology Group (PHG) and members of the Temporary International Mechanism. (TIM).

פרויקטים של סיוע במוצרי מזון שהפעילו UNRWA ו-WFP בגדה המערבית. סוכנות UNRWA יותר מהכפילה את היקף הסיוע במזון שהיא מעניקה בעזרת CERF לצורך חלוקת חבילות מזון ליותר מ-32,000 משקי בית. WFP נעזרת ב-CERF להשלמת כער של חודש וחצי שנוצר בשרשרת הסיוע במוצרי מזון בגדה המערבית. פעילות זו מסייעת ל-98,000 פלסטינים שאינם פליטים.

קרן התגובה ההומניטרית (HRF) מיועדת לתמיכה מיידית ומהירה במקרי חירום לא צפויים המשפיעים על האוכלוסייה הפלסטינית. מאז שתוכנית זאת הופעלה בשטחים הכבושים בחודש אוגוסט 2007, תמכה קרן HRF ב-11 פרויקטים שנועדו לתת מענה לצרכים שונים שמקורם במקרי חירום הומניטריים. במהלך 2008 הוענק סיוע ל-3,200 משפחות שנכנעו מתנאי הקרה והשלג ששררו בחודש ינואר השנה, באמצעות חלוקת אמצעי חימום ושמיכות. אוכלוסיית רצועת עזה זכתה לסיוע במסגרת ארבעה פרויקטים של HRF, שהתמקדו במגזרי הבריאות, המים והכיבוב. אחד הפרויקטים נועד להבטיח אספקת שירותי בריאות לתושבים המתגוררים באזורים פגיעים, בייחוד כאלו שסבלו מהתקפות צבאיות מתמשכות.

לקריאת הדו"ח האנגלי המלא פנו לאתר OCHA :

http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_humanitarian_monitor_08_2008_english.pdf

הערות

1. ראו המרכז הפלסטיני לזכויות אדם, הודעה לתקשורת, 26 באוגוסט 2008, מוצג בכתובת <http://www.pchrgaza.org/files/Press/English/2008/80-2008.html>. וכן אל-חאק, הודעה לתקשורת, 2 באוגוסט 2008, מוצג בכתובת <http://www.alhaq.org/etemplate.php?id=385>.
2. לפרטים נוספים בנוגע לפעילות המשפטית של ארגון "המוקד", ראו http://www.hamoked.org/news_main_en.asp?id=571.
3. ראו "יש דין", אכיפת החוק על אזרחים ישראלים בגדה המערבית, דף נתונים, יולי 2008. ראו גם את תגובת מחוז יהודה ושומרון של משטרת ישראל לדוח של "יש דין", שהתפרסמה ב-Ynet ב-9 ביולי 2008, בכתובת www.ynet.co.il.
4. למ"ס, ירחון סטטיסטי, מוצג בכתובת http://www.cbs.gov.il/www/yarhon/04_e.htm.
5. בסוף שנת 2007 היה אומדן האוכלוסייה 276,100 ובסוף יוני 2008 היה האומדן 282,500. הנתונים מוצגים בכתובת http://www.cbs.gov.il/population/new_2009/table1.pdf.
6. "שלום עכשיו", ישראל מוחקת את הקו הירוק וממשיכה לבנות בהתנחלויות מבודדות, אוגוסט 2008, מוצג בכתובת http://www.peacenow.org.il/data/SIP_STORAGE/files/5/3775.pdf.
7. לפרטים נוספים בנושא מדיניות ההקפאה בתחום איחוד המשפחות ראו: "בצלם" ו"המוקד", משפחות בהקפאה: האיסור שישראל מטילה על איחוד משפחות בשטחים מאז פרוץ האינתיפאדה השנייה, יולי 2006, מוצג בכתובת http://www.btselem.org/Download/200607_Perpetual_Limbo_Eng.pdf.
8. עדכונים נוספים בנושא זה מוצגים באתר האינטרנט של "הקואליציה למען הזכות לחופש כניסה לשטח הפלסטיני הכבוש", בכתובת www.RightToEnter.ps.
9. מאז תחילת אוגוסט, אפשרות זו אינה קיימת מכיוון שגייס סיר של מג"ב מאייש מחסום מדלג בסמוך לאזור שבו טרם הושלמה בניית הגדר.
10. UNICEF: גיליון נתונים בנושא ילדים וחינוך. "מתאחדים למען הילדים", מסיבת עיתונאים לרגל שנת הלימודים החדשה. משרד החינוך וההשכלה הגבוהה. רמאללה. 21 באוגוסט 2008.
11. תמיכת האו"ם בחינוך. "מתאחדים למען הילדים", מסיבת עיתונאים לרגל שנת הלימודים החדשה. משרד החינוך וההשכלה הגבוהה. רמאללה. 21 באוגוסט 2008.
12. פריטים במלאי חסר פירושם מלאי שישפיק למשך 0-1 חודש, כלומר מתחת לרמת הביטחון.